

AZ OLASZ EGYETEMI RENDSZER

Húsz évvel ezelőtt folyt le a híres „Marcia su Roma.” Ekkor került be Mussolini győzelmes fasizmusa az olasz fővárosba. Ezzel az eseményel vette kezdetét az olasz élet átstrukturálása. Az évforduló alkalmából írunk arról, hogy miként formálta át az egyetemi nevelést a győztes mozgalom:

Olaszországban régebben azzal vádolták az egyetemeket, hogy rendszerükben gimnáziumi jellegűek, hiányzik a tudományos kutatás. Mert mi az egyetem célja? Elsősorban az, hogy tudományos munkára vezesse hallgatóit, megtanítsa őket arra, hogy új gondolatokat termeljenek, mert az emberiség csak akkor számíthat fennmaradásra, ha vannak kialakulófélben lévő eszméi. Az olasz egyetem középiskolai színvonalra süllyedt. A sok tantárgy közt elveszett az eszme. Az egyetemek versenyeztek a szigorlatok megkönnyítésében. Ennek a süllyedésnek fő oka az volt, hogy a régi rendszer erősen korlátozta a tanítási szabadságát, meghatározta a tananyagot, tekintet nélkül a különböző vidékek más és más szükségletére.

Ennek aztán következménye lett az intellektuális közeposztály aránytalan túlsúlya, az egyetemeken és egyetemeken végzetek nagy száma: ellentétben az óriási analfabétizmussal. Mert az olasz egyetemeken erős kasztrendszer uralkodott. Gyárimunkások és földművesek egyáltalán nem adták fiaikat az egyetemre, magánalkalmazottak is igen ritkán. Pedig egyetem volt elég: huszonegy régi egyetem, amihez 1921-ben három új járult, továbbá a milánói katolikus egyetem és a triesti kereskedelmi egyetem. De szinte mindenütt az volt a helyzet, amit a torinói egyetemen tető próba mutatott: az egyetemi hallgatók 95 százaléka ügyvéd, orvos, köztisztviselő, tanár, gyáros és kereskedő fia volt. A múlt világháború előtt ennek ellenére erősen térhódított a diákság körében a szocializmus és már 1897-ben külön diákkongresszust tartottak a szocialista egyetemi hallgatók, tíz egyetem diákságának kiküldöttjei.

Ekkor jött a fascizmus nagy reformja. A világháború utáni nagy szellemi jobbrafordulás hatása alatt a szocializmus és kommunizmus befolyása majdnem teljesen megszűnt a diákságra. Ma a diákság túlnyomó része fascista és katonailag van megszervezve. Három egyetemen, a paviain, perugiain és rómain külön fascista fakultást szerveztek. Ezekre azonban csak a fascista-párt küldhet hallgatókat.

Pedig a fascizmusnak azt mondhatjuk, hogy legnagyobb ellenfelei az olasz főiskolákon voltak. A tanárok közül igen sokan csak nehezen tudták rászánni magukat az áldozatra, amit a nemzeti egység követelt. De engedtek. Példáinkat követte a diákság, mely megszervezett csoportokban, az ú. n. „Gruppi Universitari Fascisti.”

A hallgató ma már tetszése szerint választhatja meg a tanárokat és tantárgyakat. Nagymértékben eszkettenében van a természettudományi fakultás hallgatóinak száma. A professzoroknak sem szabják meg a tananyagot. Mindegyik szabadon előadhatja tudományos meggyőződését. Az egyetem maga készíti a közművét. (Mint főntebb utaltunk rá a múlt világháború előtti „liberalis” Olaszország egyetemi rendszerében mindez másképpen volt!) Viszont az állam nevezi ki a rektort, a karok dékánjait.

A tanulmányi időszakokat nem osztják félévekre, mint nálunk. A jogi, böl-

csészeli, irodalmi, mennyiségtani, természettudományi és gyógyszerészeti karok négy év alatt lehet elvégezni. A vegytan és mérnöki karon öt évig, az orvosi-sebészeti karon pedig hat évig tart a kiképzés.

Ma három típusa van az egyetemnek Olaszországban. Az első csoportba tartoznak a teljesen államilag fenntartott műegyetemek, tanárképző főiskolák. A másodikba az ú. n. királyi egyetemek, melyeket az állam segítyez. A pítását akárki kérelmezheti. E csoportba tartozik a milánói katolikus egyetem is.

Az olasz katolicizmus ugyanis pedagógiai téren is hódít, úgyhogy Olaszországban az állam és Egyház szerves együttműködésével az új nemzedékekben kibontakozik az olasz lelkület minden nemes hajlama, az emberiség valóságos és erkölcsi egységének megvalósításában: Isten földi országának kiépítésében.

M. E.

A MÜNCHENI GOETHE-INTÉZET MUNKÁJÁRÓL

A nyáron a müncheni Goethe-Akadémia vendége voltam, négy héten keresztül. Nem is tudok udvariasabb és bőkezűbb vendéglátó-gazdát elképzelni, mint ez a kiválóan szervezett intézmény.

A budapesti pályaudvarról való indulás percétől fogva a Goethe-Intézet szárazdajkaságba vette vendégeit. A csomagszállítástól kezdve a jegyek be-

váltásáig, mindenről előre gondoskodtak a kis magyar utazótársaságról. Így a két nagy utat mesés kényelemben tehetők meg. Hogy különben másképp is lehet utazni a háborús Németországban, azt később kisebb kirándulások alkalmával bőven tapasztaltuk. Volt rá eset, hogy Salzburgtól Rosenheimig csak a lábannak jutott hely a vonatban, deréktől fölfelé a vonatablakon lógtam

SZINYEI MERSE JENŐ kultuszminiszter FRÖHLICH PÁL rektor kíséretében a Fogadalmi Templomban érkezik.

József Attila emlékezete

(Halála öt éves évfordulójára.)

Megpihent már a nyughatatlan elme
Egy keskeny ölnyi gyepes hant alatt.
S a lényegét mi anyiszor kereste
Már holt erő a lázas gondolat.

A homlokon már elsímúltak sorba
A kétkedések-fölgyürte redők.
S a fúrge újj a sort sorba fonva
Nem hirdeti a kihirdethetőt.

De fölötte az erő árnya leng és
A virágokból símaszárnyú zengés
Hullámain a Szépség íze rebben,

S az Igazság, a teltkalászi termés
Az elfeledés réme fölé lebben

S gyökeret ver a körégyült szívekben.

SZABOLCSI GÁBOR

ki. Elképzelni ezt persze elég nehéz, de a földolgozó, hogy kisebb derékfájástól eltekintve épen hazaértem.

A Goethe-Intézet egy meglehetősen újkeletű szervezet; a német kultúra külföldi propagálása a célja. Központja egy ideális helyen fekvő, pompás épület; izléses, nagystilű és minden részleteiben mélyen német lelkiséget valló belső berendezésre komoly stílus tanulmány lehetne magyar iparművészeink számára is. A modern nagyvonalúság és egyszerűség elve ideálisan megegyezik az egyes termékek bensőséges, meleg hangulatával. A gazdagon beáramló napfény, nemesen egyszerű színhatások, változatosság, ötlet jellemzik ezt az épületet.

Az Akadémiának 250 külföldi vendége volt, 14 európai nemzetből. Legnagyobb számban az olaszok voltak képviselve, azután magyarok és franciák. Érdekes, hogy a vendégek a legkülönbözőbb műveltségi és nyelvtudási fokon állottak. Az alsófok hallgatóit még a legprimitívebb nyelvi nehézségeken próbálták az Akadémia türelmes lektorai átsegíteni, míg a legfelsőbb, az ú. n. germanista kurzus hallgatói a német költészet legnagyobb mestereinek művelhető interpretációk során.

Az Akadémia előadásai határozottan kerültek a keskeny politikai kérdéseket. A német irodalom leginkább időfölkötti alakjai, mint Goethe, Höderlin, George, Rilke szerepeltek a legtöbbet. Néhány egyszerű tudóst is volt alkalmunk hallgatni, egyik nagy nagy élményem volt Gysar professzor esodálatos Nietzsche-oládása.

A komoly munkát, amelyben a hallgatóság is élénken résztvett, délután-és vasárnaponként szép kirándulások váltották föl, mindenütt jó vezetővel és gazdag programmal.

A salzburgi kirándulás nagy meglepetése egy képiállítás volt, ahol négy kis teremben esodáhlhattuk A. Watteau, Chardin és a német romantikus festők romekműveit. Az egész kiállítás, a maga nemesen választékos gazdagságában olyan nagyon egyezett a búbajos város törékeny rokokó-empire hangulatával.

Annál lesújtóbb volt a müncheni modern művészeti kiállítás, az óriási tömegű kép között bizony alig akadt valami reménykeltő alkotás is. Inkább az akarás ereje a tiszteletreméltó; de ez sohasem pótolhatja a művészi egyéniséget.

München különben a régi, bájos város, finom, derűs, pasztellszíneivel, nagylélegzetű, széles utcáival. Az emberek mintha nem lennének olyan kedélyesek, a bajor sör is vékonyabb, a koszt is kevesebb, a gond meg bizony több. Hiába háború van.